

Česká psychologie po světové válce těžce si razila nové dráhy. Bylo především nutno otevřít okna novým proudům psychologickým v cizině. Neměli jsme u nás ještě experimentální psychologie, nebylo též psychologie praktické, zvláště psychotechniky. Musili jsme ven za hranice republiky, abychom přinesli domů zásady a metody nové psychologické práce, skutečné psychologické práce, neboť dosud naše psychologie byla jen teoretickou disciplínou, kdež častokrát byly řešeny jen otázky, je-li psychologie částí filozofie čili nic. Neměli jsme žádných psychologických laboratoří, tím méně psychotechnických ústavů. Nebylo ani hmotných prostředků a nebylo též lidí, kteří by u nás psychologii experimentální jako exaktní vědu pěstovali.

Přišel státní převrat a tím nové možnosti pro pěstování vědy psychologické. Těsně po převratě umírá sice dr. Gustav Tichý, který studiem experimentální psychologie v Lipsku dobře se připravil na akademickou kariéru, ale objevuje se dr. Vilém Forster, dosud mladickou sílu v sobě cítící i při svých téměř 40 letech.

Dr. Vilém Forster narodil se dne 16. března 1882 v Horách Ratibořských u Tábora. Studia středoškolská vykonal na stát. gymnasiu v Táboře v letech 1893 - 1901. Dav se pak zapsati na pražskou filosofickou fakultu zvolil si starou bolzanovskou zkušební skupinu: filozofii, matematiku, fysiku. Ale po nějakém čase zanechal studií a stal se úředníkem Zemského výboru českého. Tím však nezanechal své oblíbené psychologie a pilně se v ní dále vzdělával. Setkal jsem se s ním poprvé na podzim r. 1910 v Čádově filosofickém semináři a dosud se živě pamatuji na tehdejší jeho

referát o novém vydání Wundtova spisu "Vorlesungen über die Menschen- und Tier-seele."

Sloupy Forsterova psychologického názoru byl jednak dosud žijící nestor české psychologie František Krejčí, jednak zakladatel moderní americké psychologie William James. Forster ještě více než Krejčí, vyšel z věty o psychologickém paralelismu, stal se zastáncem psychologie fysiologické, která se snažila stanovit fysiologické substráty jevů vědomí čistě introspektivně, vnitřním nazíráním. Pro tento svůj názor hledal oporu hlavně u psychologa a filosofa Williama Jamesa, kterého Forster celého přečetl a téměř zbožňoval.

Dosáhnuv v posledním roce světové války filosofického doktorátu, odchází Forster hned po převratu na studia do Anglie a později i do Francie a Německa, aby dovršil své vzdělání a připravil se na vědeckou kariéru. Habilitoval se na filosofické fakultě dne 10. srpna 1921 spisem "Energetické vlastnosti nervového dění a dynamika reflexů hybných a logických", který právě vyšel tiskem jeho nákladem.

Forster vychází zde^{že} z psychologické analýsy, od psychologických pojmů jako jsou počítky, vjemy, představy a pod., ale vysvětlení duševního dějství hledá na poli nervové dynamiky. Nespokojuje se též lineárním šířením vzruchů nervovými elementy, jak činí klasická asociační psychologie, nýbrž zavádí dále sumaci, inhibici a prevalenci nervových vzruchů, čímž chce najít výklad i pro vyšší činnosti mentální: ^{gmo}po~~nes~~tvorbu, indukci, generalisaci, kombinaci a pod. Koncepce Forsterova je smělá, ale znamená jistě cenný přínos do naší dosti chudé teoretické práce psychologické. Svou dynamickou teorii aplikuje Forster speciálně na výklad vnímání prostorového (Česká mysl XVIII., str. 23-32, 80-90, 142-155) i na teorii barevného vidění, publikovanou ve Francii (La Theorie dynamique de la vision des couleurs L'année psycholo-

gique XXIV., str. 26-69).

Ale Forster jako zástupce nové psychologie, postavené na základech experimentálních, byl nutně veden k řešení problémů praktické psychologie a dal se do služeb té části psychologie, která má nejbližší vztahy ke konkrétním otázkám lidského života a práce - psychotechniky. Jako ředitel Psychotechnického Ústavu Masarykovy Akademie práce v letech 1923 - 25 měl možnost uvést do praxe celou řadu psychotechnických metod, a získat i psychologii nová pole působnosti, v čemž pokračoval i později, když se stal psychologem ministerstva národní obrany.

Na fakultě, kde jeho habilitace dne 3. května 1922 byla rozšířena na celý obor psychologie, přednášel hlavně po částech svou dynamickou psychologii, ale některé přednášky věnoval i psychotechnice a metodám testovým. Přednášel i o praktické filosofii na základě psychologického. Dne 15. června 1929 byl jmenován mimořádným profesorem, ale brzy potom zákeřná choroba překážela mu v plnění povinností, ve které z počátku s tak velkým elánem se uvázal.

Forster přednášel velmi rád též v universitních extensích, získáváje v nejšířších kruzích zájem pro vědeckou psychologii. Sem patří i jeho spis "Okultní úkazy a jich psychologický výklad (J. Otto, 1923), který způsobem populárním měl ukázat podstatu i škodlivost okultismu. V tento obor Forstrový činnosti spadá i jeho práce z pathopsychologie "Duševní poruchy a jich léčení" (G. Voleský, 1926), kde na základě své mechanistické teorie chce širším kruhům čtenářstva vysvětlit určité odchylky a poruchy duševní.

Je ještě celá řada větších i menších prací Forstrových, z nichž však nemůžeme opomenout novější spis "Měření inteligence zaměstnanců státního úřadu statistického" (Praha 1928), kde nejen teoreticky osvětlil problém inteligence, nýbrž popsal výběrové metody, jichž se zdarem používal při psychotechnických zkouškách uchazečů ve Státním úřadě statistickém.

Forster vyoral v naší psychologii opravdu hlubokou brázdu, ba byl přímo bojovníkem vědecké psychologie. Dovedl zastávat práva vědecké psychologie s vehemencí jen sobě vlastní všude, i před soudem. Všichni, kteří jsme měli příležitost se s ním osobně stýkat, víme, jak v otázkách vědecké psychologie byl nesmlouvavý a neznal ústupků. Na Forstrově psychologii stála i jeho filosofie, kterou nemohl bohužel systematicky zpracovat. Neúprosná smrt, 2 měsíce potom, kdy dovršil padesátku, přetrhla dne 22. května 1932 nit jeho života.